

Nasjonale satser til private barnehager i 2020

TROND ERIK LUNDER

TF-notat nr. 29/2019

Tittel: Nasjonale satser til private barnehager i 2020
TF-notat nr: 29/2019
Forfatter(e): Trond Erik Lunder
Dato: 2.10.2019
ISBN: 978-82-336-0243-7
ISSN: 1891-053X
Pris: 110,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidedfoto: Istock
Prosjekt: Analyse av kostnader i barnehager og beregning av nasjonale tilskuddssatser
Prosjektnr.: 20170740
Prosjektleder: Trond Erik Lunder
Oppdragsgiver(e): Utdanningsdirektoratet

Spørsmål om dette notatet kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.telemarksforskning.no

Resymé:

Notatet presenterer beregning av nasjonale satser til private barnehager for 2020 etter forskrift av 09.10.2015. Notatet er utarbeidet på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Det er Kunnskapsdepartementet som fastsetter de endelige satsene.

Trond Erik Lunder er utdannet Ph.D. i samfunnsøkonomi fra NTNU Trondheim og har kommunaløkonomiske problemstillinger og statistiske analyser som spesialområde. Han har gjennomført en rekke evalueringer og utredninger for departementer, direktorater og KS. Lunder har vært involvert i arbeidet med barnehagefinansiering siden barnehagereformens oppstart i 2004.

Finansiering av private barnehager

Nasjonale satser for 2020

Dette notatet dokumenterer beregningen av nasjonale satser for tilskudd til private barnehager i 2020 i henhold til «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager». Barnehager er gruppert i tre kategorier: ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager, og vi beregner tilskudd til hver av disse tre barnehagetyper. Det er kostnader til kommunale barnehager som skal danne grunnlag for tilskudd til private barnehager av samme type. De satsene som presenteres i dette notatet, er nasjonale satser som skal benyttes i kommuner hvor det ikke er grunnlag for lokal beregning, dvs. at kommunen ikke driver egne barnehager i tilsvarende kategori. I kommuner som har tilsvarende type barnehager, er det det lokale kostnadsnivået i denne kommunen som skal ligge til grunn for satsen, og kommunen skal selv gjennomføre beregningen. Unntaket er de nasjonale satsene for kapitaltilskudd, som skal benyttes av alle kommuner.

Utgangspunktet for de nasjonale satsene er det nasjonale gjennomsnittet av kostnad pr. heltidsplass i kommunale barnehager. Antall kommunale barnehager av typene familie- og åpne barnehager er svært lavt, og kostnadene er heller ikke skilt ut fra øvrige barnehagekostnader i de kommunale regnskapene. I praksis er derfor beregningsmetoden annerledes for familie- og åpne barnehager sammenlignet med metoden for ordinære barnehager.

For ordinære barnehager er alle kommuner med kommunale ordinære barnehager inkludert i datagrunnlaget ettersom dette anses å representere det nasjonale gjennomsnittet. Samtidig vet vi at kommuner uten private barnehager i gjennomsnitt har høyere kostnadsnivå enn de kommunene som har private barnehager. Landsgjennomsnittet er også sterkt påvirket av kostnadsnivået i Oslo, som har relativt høye kostnader. Kostnadsnivået varierer mellom kommuner av flere grunner, og landsgjennomsnittet kan dermed ikke sees på som et mål på «korrekt» utgiftsnivå for alle kommuner, og de nasjonale satsene bør dermed heller ikke brukes som standard for «korrekt» tilskuddsnivå i alle kommuner.

Vi beregner satser for 2020 etter samme metode som satsene for 2019. Metoden er utviklet over flere år, i samråd med Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsdepartementet fastsetter de endelige satsene.

Driftstilskudd og kapitaltilskudd

Ordinære barnehager

Tilskudd til ordinære barnehager er delt i tre elementer. Ordinære driftskostnader i kommunale barnehager danner grunnlag for driftstilskuddet, et administrasjonspåslag fastsatt i forskrift kompenserer for administrasjonskostnader som er ført på kommunal sentraladministrasjon, og kapitaltilskuddet kompenserer for renter og avskrivninger.

Utgifter deles på antall barn i barnehagene for å få en beregnet kostnad pr. plass. Driftstilskudd inkludert administrasjonspåslag gis med separate satser til barn over og under tre år. Det legges til grunn at bruttoutgiftene til en plass for barn som ikke har fylt tre år, tilsvarer 180 % av bruttokostnadene til større barn. Inntekter fra foreldrebetaling er derimot den samme. For kapitaltilskuddet legges det til grunn at kostnadene er uavhengig av barnas alder.

Driftstilskudd inkludert administrasjonspåslag

Kostnadsdataene er hentet fra KOSTRA, som er et felles system for regnskapsrapportering fra norske kommuner. Regnskapet er organisert i to dimensjoner, etter tjenestefunksjoner (barnehage, skole etc.) og etter kostnad eller inntektsart (lønn, husleie, brukerbetaling etc.). Utgifter til ordinær barnehagedrift er ført på funksjonene 201 og 221. Utgifter til særskilt tilrettelegging for barnehagebarn med særlige behov er ført på en egen funksjon, 211, og er ikke inkludert i tilskuddsgrunnlaget. Ressurser til særskilt tilrettelegging i private barnehager følger av annet regelverk og gis i tillegg til det tilskuddet som beregnes her.

Når det gjelder utgiftsartene som inkluderes i beregningen, tar vi utgangspunkt i regnskapsbegrepet korrigerede brutto driftsutgifter. Dette utgiftsbegrepet er konstruert for å vise kostnadene ved kommunens egen tjenesteproduksjon. Ordinære brutto driftsutgifter vil til forskjell fra dette også inkludere tilskudd til private barnehager. I kommunenes regnskapsrapportering gjennom KOSTRA er korrigerede brutto driftsutgifter definert som summen av følgende kostnadsarter:¹

(010 til 290) + (429 + 590 + 690 + 710 + 729 + 790)

Dette er utgangspunktet for beregningen, men vi korrigerer for følgende forhold:

- ◆ Kapitalkostnader
- ◆ Pensjon
- ◆ Åpne barnehager
- ◆ Barnehagemyndighet og felleskostnader
- ◆ Lærlinger
- ◆ Administrasjon

¹ Artene 690, 710, 729 og 790 er inntektsarter og vil ha negativt fortegn.

Kapitalkostnadene trekkes ut for å gi bedre sammenligningsgrunnlag mot private barnehager ettersom det her er ulik regnskapsføring i de to sektorene. Vi trekker ut artene 190 Leie av lokaler og grunn og 590 Avskrivninger. Art 190 kan inneholde kostnader som ikke er rene kapitalkostnader. Det er ingen mulighet til å skille kapitalkostnader fra andre kostnader ført på samme art, men vi legger til grunn at kapitalkostnadene utgjør hoveddelen av husleien, og trekker ut både art 190 og art 590.

Fra og med 2016 tas det hensyn til forskjellene i pensjonskostnader i kommunale og private barnehager. «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager» sier at tilskuddet til private barnehager skal inneholde et pensjonspåslag på 13 % av lønnsutgiftene. Før vi kan legge til dette pensjonspåslaget, må vi trekke ut de kommunale pensjonskostnadene. Vi må også regne med arbeidsgiveravgift på pensjon både ved uttrekk og påslag. Siden prosentsatsen for arbeidsgiveravgift varierer mellom kommuner, benytter vi den gjennomsnittlig prosenten i datagrunnlaget. Denne er 12,3 %.

Åpne barnehager inngår også i de regnskapsførte kostnadene til barnehager, men har en helt annen kostnadsstruktur enn andre barnehager. Vi trekker fra et anslag på utgiftene til de åpne barnehagene ved å multiplisere tallet på barn i åpne barnehager med de nasjonale satsene for åpne barnehager målt i 2018-kroner.² Barn i åpne barnehager rapporteres ikke med oppholdstimer og er dermed ikke inkludert i grunnlaget for beregning av antall heltidsplasser. Det er derfor ikke nødvendig å korrigere for antall barn i åpne barnehager.

Kostnader i familiebarnehager skal i prinsippet også holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget for ordinære barnehager. I stedet for å prøve å anslå hvor stor del av kostnadene som stammer fra familiebarnehagene, beholder vi både kostnader og antall oppholdstimer i datagrunnlaget. Pr. desember 2018 var det kun fem kommunale familiebarnehager igjen i landet, og en kostnadsforskjell vil ikke gi noe utslag av betydning på de gjennomsnittlige kostnadene.

Oppgaver som følger av kommunens rolle som barnehagemyndighet, skal ikke inngå ved beregning av kostnader til drift av kommunale barnehager. Det samme gjelder andre oppgaver som utføres på samme måte overfor både de ikke-kommunale og de kommunale barnehagene. Med bakgrunn i to tidligere survey-undersøkelser legger vi til grunn at 2 % av utgiftene på funksjon 201 er utgifter knyttet til kommunens rolle som barnehagemyndighet, og derfor utgifter som skal trekkes fra (se TF-rapport nr. 353). Satsen på 2 % dekker ikke uttrekk av kostnader til lærlinger. Med bakgrunn i samme survey legger vi til grunn at utgifter til lærlinger i barnehagene utgjør 80 % av kostnadene ført på art 050 på funksjon 201. Lærlinger holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget ettersom disse ikke inngår i ordinær barnehagedrift.

Til slutt legges det til et administrasjonspåslag tilsvarende 4,3 % av de beregnede driftskostnadene. Denne prosentsatsen er fastsatt i «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager». Administrasjonspåslaget skal ta hensyn til kommunale administrasjons- og fellesutgifter som ikke er regnskapsført på tjenestefunksjonene for barnehage, men som likevel kan henføres til produksjon av barnehagetjenester.

² Satsene er angitt i 2020-kroner i Tabell 13. Omregnet til 2018-kroner blir kostnadene i åpne barnehager estimert til 21 310 for barnehager med åpningstid under mindre enn 16 timer pr. uke og 30 585 for barnehager med åpningstid 16 timer eller mer. Vi har da regnet full arbeidsgiveravgift på 14,1 %.

Tabell 1 viser beregningsgrunnlaget for nasjonale satser til ordinære barnehager. Etter justeringer er kostnadene 141 046 kroner pr. plass for barn tre år eller eldre. Beløpene er hentet fra regnskapsåret 2018 og er oppgitt i 2018-kroner. I nominelle kroner innebærer dette en kostnadsøkning pr. barn på 4,6 % fra året før. Som året før, er det en betydelig økning i kostnader utenom lønn.

Tabell 1 Kostnader til ordinær drift 2018, inkludert pensjonspåslag

Ordinær drift	Kostnader i 1000 kroner	Kr pr. korrigert oppholdstime (1,8)	Kroner pr. plass (store barn)
Korrigerede brutto driftsutgifter			
utenom lønn, 201 og 221	4 147 878	10.91	23 561
Lønn 201 og 221	22 680 767	59.65	128 834
Fratrekk pensjon	-3 328 392	-8.75	-18 906
Fratrekk arbeidsgiveravgift pensjon	-409 081	-1.08	-2 324
Påslag pensjon	2 383 359	6.27	13 538
Påslag arbeidsgiveravgift pensjon	292 930	0.77	1 664
<i>Pensjonsjusterte kostnader</i>	<i>25 767 461</i>	<i>67.76</i>	<i>146 368</i>
Fratrekk kapital	-1 260 638	-3.32	-7 161
Fratrekk barnehagemyndighet	-475 177	-1.25	-2 699
Fratrekk lærlinger	-187 138	-0.49	-1 063
Fratrekk åpne barnehager	-37 627	-0.10	-214
<i>Sum direkte kostnader</i>	<i>23 806 880</i>	<i>62.61</i>	<i>135 231</i>
Påslag administrasjon	1 023 696	2,69	5 815
<i>Sum kostnader inkludert administrasjon</i>	<i>24 830 576</i>	<i>65,30</i>	<i>141 046</i>
Antall oppholdstimer små barn	102 595 292		
Antall oppholdstimer store barn	195 587 940		

Tabell 2 viser de månedlige satsene vi har lagt til grunn for beregning av foreldrebetaling. Vi har lagt til grunn at maksimalsatsen er 3135 kroner pr. måned i 11 måneder. Basert på tidligere innsamlede tall for foreldrebetaling, bruker vi deltidssatser som tilsvarende plassprosent pluss 7 %.

Tabell 2 Satser lagt til grunn for foreldrebetaling 2020

Oppholdstid	Plassprosent	Betalingsstatts i kr pr. md.
41 timer og mer	100 %	3135
33 – 40 timer	80 %	2727
25 – 32 timer	60 %	2100
17 – 24 timer	40 %	1473
9 – 16 timer	20 %	846
0 – 8 timer	20 %	846

Tabell 3 viser den videre tilskuddsberegningen. Inntekter fra foreldrebetaling (maksimalpris pluss kostpenger) trekkes fra driftsutgiftene beregnet i Tabell 1. Kostpengene er antatt å tilsvare regnskapsførte utgifter til matservering i barnehagene (KOSTRA-art 115). Størrelsene som er hentet fra 2018-regnskapet, prisjusteres til 2020-kroner ved hjelp av kommunal deflator. Denne er satt til 3,0 % for 2019 og 3,1 % for 2020.

Totalt gir dette tilskuddssatser på 111 778 kroner pr. heltidsplass for barn over tre år og 231 602 kroner pr. heltidsplass for barn under tre år. Satsene har dermed økt med henholdsvis 5,8 % og 5,6 % for barn over og under tre år. Veksten er høyere for barn over tre år fordi foreldrebetalingen, som har lavere vekst, dekker en større andel av kostnadene til de største barna. Kostnadene pr. plass anslås å øke med 5,4 %, fra 2019 til 2020 mens inntektsveksten anslås til 4,0 %.

Tabell 3 Nasjonale tilskuddssatser i 2020 for drift av ordinære barnehager, kroner pr. plass

	Små barn	Store barn
Sum driftskostnader inkl. administrasjon 2018	253 883	141 046
Kostpenger 2018 (art 115)	3 244	3 244
Sum driftskostnader inkl. administrasjon 2020*	269 606	149 781
- Kostpenger 2020 *	-3 444	-3 444
- Foreldrebetaling, makspris 3135	-34 559	-34 559
Tilskudd til ordinær drift 2020	231 602	111 778

* Prisjustering: 2018-2019: 3,0 %, 2019-2020: 3,1 %

Kapitaltilskudd

Kapitalkostnadene består av kapitalslit og kapitalavkastning. Kapitalkostnadene for barnehager kan defineres slik:³

Med kapitalkostnader menes avskrivningskostnader basert på anskaffelseskost (fratrasket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon) og rentekostnader beregnet ut fra bokført verdi på anleggsmidler på barnehageområdet tillagt tomtekostnader (fratrasket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon).

Kapitalkostnadene er skilt ut fra den øvrige kostnadsberegningen fordi dette er kostnader som ikke er fullstendig dokumentert i kommunale regnskaper. Renter er ikke fordelt på de ulike tjeneste- og ansvarsområdene, og er derfor vanskelig identifiserbare. Rentekostnaden omfatter dessuten, som tekstutsnittet ovenfor viser, mer enn renteutgiftene på lån. Alle investeringer medfører rentekostnader, uavhengig av finansieringsmåte. Investeringer finansiert med egenkapital medfører at potensiell alternativ avkastning blir lavere, og dette regnes med som en kostnad.

³ Rundskriv Udir-7-2014

Anslag på anskaffelseskostnad for barnehager henter vi fra Husbanken. Vi har oversikt over alle barnehager som er oppført med finansiering fra Husbanken, med informasjon om antall plasser og byggeår. De fleste prosjektene gjelder private barnehager, men det er også noen kommunale barnehager som er finansiert av Husbanken. Vi antar at selve investeringskostnaden er uavhengig av eierskap og skiller derfor ikke mellom kommunale og private prosjekter.

Tabell 4 viser årlige gjennomsnittlige investeringskostnader pr. plass for perioden 2000 til 2018. Tabellen viser også medianverdi, minimum og maksimum. Siste kolonne viser hvor stor andel tomteknadene utgjør av totale anleggskostnader. Tallene er begrenset til prosjekter som er registrert som nyoppføring av barnehage. Prosjekter med flere lånetilsagn er holdt utenfor fordi det er noe uklart hvordan man skal forstå de rapporterte antall plasser. I tillegg er prosjekter med færre enn 40 plasser holdt utenfor fordi det er sannsynlig at mange av disse prosjektene gjelder utvidelser som feilaktig er registrert som nyoppføringer.

Fordi det er relativt stor spredning i grunnlagstallene, bruker vi medianen i stedet for gjennomsnittet som mål på totale anleggskostnader. Medianverdien viser en kostnadsøkning på nær 16 % fra 2017 til 2018, noe som må sees i sammenheng med at det var en reduksjon fra 2016 til 2017. Gjennomsnittet er derimot redusert noe siste år. Variasjonen i kostnader viser at det mangler noe presisjon i tallgrunnlaget. Grunnlaget for den samlede satsen må likevel regnes som god ettersom den er basert på tall fra flere årganger. Vi legger til grunn at tomteknadene utgjør 20 % av anleggskostnadene. Tomteknadene i Husbankens statistikk omfatter ikke bare tomtekjøp, men også all opparbeiding av uteområdene med lekeapparater osv.

Tabell 4 Gjennomsnittlige investeringskostnader i kroner pr. plass for nyoppførte barnehager, pr. år i perioden 2000-2018

Byggeår	Antall prosjekter	Gjennomsnitt	Median	Minimum	Maksimum	Snitt andel tomteknadene
2000	22	107 380	108 917	69 818	161 574	0,20
2001	26	114 994	107 202	25 680	197 078	0,19
2002	46	119 859	119 684	86 533	155 710	0,20
2003	53	136 944	132 090	90 473	216 964	0,20
2004	43	160 389	155 721	101 563	279 552	0,20
2005	77	178 434	178 116	5 357	256 364	0,20
2006	73	220 882	215 739	62 791	432 639	0,22
2007	67	257 594	259 075	103 410	399 667	0,22
2008	67	298 521	307 813	28 488	622 443	0,20
2009	49	331 780	340 000	152 667	500 000	0,23
2010	31	330 329	338 462	32 206	470 057	0,22
2011	29	371 435	376 812	25 627	582 996	0,22
2012	26	393 223	397 184	78 989	886 020	0,20
2013	39	396 752	391 548	197 278	614 120	0,21
2014	20	397 419	397 546	112 779	573 147	0,20
2015	29	441 857	464 632	62 917	883 057	0,20
2016	17	459 009	484 059	186 566	633 092	0,17
2017	25	410 586	450 330	36 148	603 652	0,21
2018	15	398 098	521 375	27 652	583 100	0,20

På grunn av dårligere datagrunnlag for nye plasser før 2000, behandler vi barnehager bygget før dette tidspunktet som én gruppe. Gjennomsnittlige regnskapsførte kapitalkostnader i ikke-kommunale barnehager etablert før 2000 tilsvarer nivået i 1994/1995. Bygge- og tomtekostnader pr. plass, ifølge Husbankens statistikk for 1994/1995, blir derfor lagt til grunn for alle barnehager fra denne perioden.

Tallene fra Husbanken er bruttobeløp og viser kostnadene før man tar hensyn til investeringstilskudd og momskompensasjon.⁴ Vi må derfor trekke tildelt investeringstilskudd og momskompensasjon fra kostnadstallene i Tabell 4. Investeringskostnader justert for investeringstilskudd og momskompensasjon presenteres i Tabell 5. Detaljert fremgangsmåte for disse justeringene følger dokumentasjonen i TF-rapport nr. 353.

Tabell 5 Bygge- og tomtekostnader i kroner pr. plass etter justering for momskompensasjon og investeringstilskudd, pr. år

Byggeår	Byggekostnad eks. mva. og etter investeringstilskudd	Tomtekostnad eks. mva. og etter investeringstilskudd	Sum anleggskostnader eks. mva. og etter investeringstilskudd
Før 2000	56 370	14 092	70 462
2000	87 134	21 783	108 917
2001	85 762	21 440	107 202
2002	87 747	23 937	111 684
2003	76 619	26 418	103 037
2004	81 664	27 556	109 221
2005	100 268	31 348	131 616
2006	131 269	37 970	169 239
2007	165 808	45 597	211 405
2008	197 000	54 175	251 175
2009	217 600	59 840	277 440
2010	216 615	59 569	276 185
2011	241 159	66 319	307 478
2012	254 198	69 904	324 102
2013	250 590	68 912	319 503
2014	254 348	69 946	324 294
2015	297 365	81 775	379 140
2016	309 798	85 194	394 992
2017	288 211	79 258	367 469
2018	333 680	91 762	425 442

Investeringsbeløpene danner grunnlag for å beregne kapitalslit og rentekostnader. Kapitalslit måles ved avskrivninger, og for kommunale barnehagelokaler gjelder det at investeringene skal avskrives lineært over 40 år. Utstyr og løst inventar avskrives over 10 år, mens tomter ikke skal avskrives. De samme prinsippene legger vi til grunn i vår beregning. Avskrivningsgrunnlaget er anskaffelseskostnadene til de investeringene som er gjort. Rentekostnadene beregnes ut ifra

⁴ Investeringstilskudd ble gitt i perioden 2003 til 2011.

bokført egenkapital og fremmedkapital. Vi har ikke tilgang til barnehagens balanseregnskap. Vi beregner derfor størrelsen på den bokførte kapitalen ut i fra anskaffelseskostnadene og trekker fra avskrivninger for de årene som har gått siden anskaffelsen. Vi legger til grunn at investeringer med avskrivningstid på 10 år må gjøres på nytt etter 10 år, til nytt gjeldende kostnadsnivå. Dette medfører at «Avskrivningsgrunnlag 10 år» for barnehager bygget i 2008 er det samme som for barnehager bygget i 2018. Når det gjelder barnehagene bygget før 2000, antar vi at disse har investert i slikt utstyr tilsvarende 2013-kostnadene i gjennomsnitt. Tabell 6 viser beregnet avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag etter byggeår.

Tabell 6 Avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag i kroner pr. plass, pr. år

Byggeår	Avskrivningsgrunnlag 40 år	Avskrivningsgrunnlag 10 år	Ikke til avskrivning (tomtepris)	Rentegrunnlag
Før 2000	58 624	28 818	5 637	44 961
2000	90 619	24 911	8 713	63 536
2001	89 192	27 733	8 576	68 182
2002	92 057	29 233	9 575	76 502
2003	82 589	28 818	10 567	76 594
2004	87 787	29 250	11 023	85 634
2005	106 791	34 197	12 539	108 561
2006	138 581	35 627	15 188	140 696
2007	174 098	33 144	18 239	174 290
2008	206 850	38 373	21 670	215 181
2009	228 480	25 024	23 936	203 510
2010	227 446	24 911	23 828	210 767
2011	253 217	27 733	26 528	243 752
2012	266 908	29 233	27 962	266 526
2013	263 120	28 818	27 565	272 204
2014	267 066	29 250	27 978	285 888
2015	312 233	34 197	32 710	345 463
2016	325 288	35 627	34 078	371 602
2017	302 622	33 144	31 703	356 589
2018	350 364	38 373	36 705	425 442

Tabell 7 viser resultatet av neste trinn, hvor vi har beregnet avskrivninger og renter på bakgrunn av avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag. For hver årgang fra 2000 til 2018 vises beregnede avskrivninger og renter for plasser etablert i dette året. I tillegg vises andelen av kommunale plasser som er etablert hvert år. Andel nye plasser benyttes til å lage et veid snitt av kapitalkostnader for alle år ved at årganger med mange nyetablerte plasser får høyere vekt. Selv om det i praksis vil være bygget noen nye barnehageplasser i 2018, viser den samlede statistikken en reduksjon i antall plasser. Vi legger derfor til grunn en andel på 0,0 % for plasser bygget i 2018. Dermed påvirkes ikke gjennomsnittlig kapitalkostnad av byggekostnader i 2018. Barnehager bygget i 2018 vil uansett få tilskudd de første årene basert på byggekostnader i 2018.

Rentekostnadene er beregnet med en rentesats på 2,5 %. Dette tilsvarer effektiv tiårig fastrente i Husbanken for september 2019.⁵

Gjennomsnittlig kapitalkostnad for barnehager bygget til og med 2018 finnes ved å multiplisere kapitalkostnader for hvert år med tilhørende andel plasser og summere. Dette gir et veid gjennomsnitt på 8 751 kroner i 2018. Ganget med kommunal deflator på 3,0 % og 3,1 %, blir dette 9 293 kroner i 2020.

Tabell 7 Kapitalkostnader etter byggeår, ordinære barnehager

Byggeår	Andel plasser	Avskrivninger Kroner pr. plass	Renter (2,5 %) Kroner pr. plass	Kapitalkostnader Kroner pr. plass
Før 2000	44,2 %	4 347	1 124	5 471
2000	0,9 %	4 757	1 588	6 345
2001	0,7 %	5 003	1 705	6 708
2002	3,7 %	5 225	1 913	7 137
2003	3,6 %	4 947	1 915	6 861
2004	5,4 %	5 120	2 141	7 261
2005	6,7 %	6 089	2 714	8 803
2006	6,3 %	7 027	3 517	10 545
2007	6,6 %	7 667	4 357	12 024
2008	4,3 %	9 009	5 380	14 388
2009	3,9 %	8 214	5 088	13 302
2010	3,8 %	8 177	5 269	13 446
2011	3,3 %	9 104	6 094	15 198
2012	1,6 %	9 596	6 663	16 259
2013	1,9 %	9 460	6 805	16 265
2014	1,4 %	9 602	7 147	16 749
2015	0,5 %	11 226	8 637	19 862
2016	0,5 %	11 695	9 290	20 985
2017	0,4 %	10 880	8 915	19 795
2018	0,0 %	12 596	10 636	23 232
2019 (2018 + 3,00 %)				23 929
2020 (2018 + 6,19 %)				24 671

Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager trådte i kraft 1. januar 2016. Ifølge forskriften skal kapitaltilskuddet differensieres etter byggeår og beregnes etter nasjonale satser som fastsettes av departementet. Ifølge departementet er det treårsgruppene 2012-2014, 2015-2017 og 2018-2020 som utløser høyere tilskudd enn minimumssatsen for tilskuddsåret 2020. Kapitaltilskuddet til barnehagene i den enkelte gruppen tilsvarer gjennomsnittlige kapitalkostnader for barnehager bygget i treårsperioden.

⁵ Hentet på Husbanken.no 4.9.2019. Det er lagt til 0,1 prosentpoeng på nominell rente for å få et anslag på effektiv rente.

For å komme frem til satsene for barnehager bygget i perioden 2018-2020 har vi prisjustert den beregnede 2018-kostnaden med kommunal deflator for 2019 og 2020, for så å bruke gjennomsnittskostnaden for disse tre årene. Den høyeste satsen er dermed kun basert på kostnadsnivået i 2018 og prisjustering. Til senere år bør det vurderes om denne metoden skal endres slik at satsen til nye barnehager baseres på mer enn én årgang av kostnadsdata. Med dagens metode kan tilfeldig variasjon i datamaterialet gi uønsket stor variasjon i satsen. En alternativ metode kan være å lage en sats for de nyeste barnehagene ved å trekke med de tre siste tilgjengelige regnskapsårene (i år ville dette vært 2016-2018) gjennom prisjustering med kommunal deflator.

Beregnete satser presenteres i Tabell 8. Satsen for barnehager bygget før 2012 er ca. 9 300 kroner pr. plass. Høyeste tilskuddsnivå er på ca. 24 000 kroner pr. plass og gjelder barnehager bygget i perioden 2018 til 2020.

Tabell 8 Satser for kapitaltilskudd til ordinære barnehager i 2020

Byggeår	Tilskuddssats, kroner pr. plass
Til og med 2011	9 293
2012-2014	16 424
2015-2017	20 214
2018-2020	23 944

Familiebarnehager

Ifølge rapporterte årsmeldingsskjemaer finnes det kun fem kommunale familiebarnehager igjen i Norge. Kostnadene til disse familiebarnehagene er heller ikke dokumentert separat fra øvrige kommunale barnehagekostnader, så vi må basere beregningen av nasjonale satser på andre typer data. Siden beregning av satser for 2011, har metoden vært å dele beregningen i tre elementer: personalkostnader, kapitalkostnader og øvrige driftskostnader. Personalkostnadene beregnes på bakgrunn av bemanning i private familiebarnehager, men med kommunalt lønnsnivå. Kommunalt lønnsnivå er hentet fra lønnsstatistikken til Teknisk Beregnings- og Statistikkutvalg for Kommunesektoren (TBSK).

Kommunalt lønnsnivå for aktuelle stillingstyper er presentert i Tabell 9. Det er lagt til grunn 6 % pensjon, som spesifisert i «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager». Lønn pr. årsverk blir så ganget med antall årsverk i hver stillingskategori i private familiebarnehager for å finne sum personalkostnader. Styrere uten fagutdanning tillegges en lønn tilsvarende assistent pluss et styretillegg beregnet som differansen mellom styrer og pedagogisk leder.

Fra TBSK har vi hentet kategoriene 7451 Leder kap. 4B, 7637 Pedagogisk leder, 7517 Fagarbeider og 6572 Assistent. Tabell 9 viser hvordan disse kategoriene er brukt.⁶ Relevant utdanning er definert som pedagogisk utdanning eller barne- og ungdomsfag, jf. årsmeldingsskjema.

Vaktmester/rengjøring er ikke tatt med i personalkostnadene fordi kapitalsatsen som benyttes også omfatter rengjøring og vedlikeholdstjenester.

Tabell 9 Lønn inkl. tillegg og overtid, samt 6 % sosiale kostnader, ekskl. arbeidsgiveravgift. Gjennomsnitt av 1.12.2017 og 1.12.2018.

	TBSK-kategorier	Lønn inkludert 6 % pensjon Kroner pr. årsverk
Styrer med fagutdanning	7451	606 500
Styrer uten fagutdanning	(7451-7637)+6572	507 600
Pedagogisk leder	7637	521 900
Annen grunnbemanning med utdanning	7517	461 400
Annen grunnbemanning uten utdanning	6572	423 000
Administrativt/merkantilt personale	6572	423 000

Kapitalkostnader dekkes etter de kommunale familiebarnehagenes avtalefestede kompensasjon for kost, slitasje på hus, møbler, lys, brensel etc.⁷ Øvrige kostnader kompenseres etter kostnadsjustert nivå på øvrige driftskostnader i 2010. Av de totale beregnede kostnadene, utgjør personalkostnadene ca. 80 %.

⁶ Størrelsen på styrerstillingen har blitt betydelig redusert over tid. Tidligere år har vi lagt til grunn at deler av styrerstillingen i familiebarnehager fungerer som en assistentstilling, men utviklingen tyder på at dette ikke lenger er tilfelle og at den rapporterte styrerstillingen i større grad reflekterer reelle styrerressurser. Vi legger derfor til grunn et lønnsnivå tilsvarende kategorien 7451 Leder kap. 4B for styrerressurser.

⁷ SFS 2201 regulerer denne kompensasjonen. Avtalen som gjaldt fram til 31.12.2019 ga en kompensasjon på 1205 kroner pr. barn pr. måned, et beløp som skal justeres med konsumprisindeksen ved ny avtaleperiode.

Beregnete kostnader, inntekter og tilskuddssatser i 2020-tall er presentert i Tabell 10. Beløpene presenteres som kroner pr. heltidsplass. Små barn teller som 1,25 store barn.⁸

Tabell 10 Beregnede kostnader og anslag på tilskudd pr. plass i familiebarnehager, 2020-tall.

	Prisjustering fra 2018 til 2020	Forholdstall små/store barn	Små barn Kroner pr. plass	Store barn Kroner pr. plass
Personalkostnad ekskl. arbeidsgiveravgift	1,062	1,25	160 797	128 638
Kapitalkostnad	1	1	13 618	13 618
Andre driftskostnader	1,062	1,25	23 067	18 471
<i>Sum kostnader ekskl. aga</i>			197 482	160 710
Foreldrebetaling	1	1	34 565	34 565
<i>Tilskudd pr. plass, ekskl. arbeidsgiveravgift</i>			162 917	126 144
<i>Grunnlag for arbeidsgiveravgift 2020- kroner</i>			160 797	128 638

Foreldrebetaling er, tilsvarende som for ordinære barnehager, 3135 kroner pr. måned for full plass, pluss 7 % tillegg på deltidssatser. En ulik sammensetning av deltidsplasser gir ulik gjennomsnittlig helårsbetaling i familiebarnehager og ordinære barnehager.

Tilskuddet pr. heltidsplass blir beregnet til 162 917 kroner pr. barn under tre år og 126 144 kroner for barn tre år og eldre. Av dette utgjør driftstilskuddet henholdsvis 149 299 kroner og 112 526 kroner, mens kapitaltilskuddet utgjør 13 618 kroner.

I tillegg kommer arbeidsgiveravgift. En kommune med sats for arbeidsgiveravgift på 14,1 % vil da ha en endelig samlet tilskuddssats for små barn på 162 917 kroner + (14,1 % * 160 797 kroner) = 185 589 kroner. Tilsvarende regnestykke for store barn gir 126 144 kroner + (14,1 % * 128 638 kroner) = 144 282 kroner. Satsene, inkludert kapitaltilskudd, har steget med ca. 4,8 % sammenlignet med satsene for 2019. Tabell 11 viser driftstilskudd spesifisert for differensierte satser for arbeidsgiveravgift.⁹

⁸ Forholdstallet har bakgrunn i at en enkel familiebarnehage kan bestå av fem barn når overvekten av barna er over tre år, mens det normale er fire barn under tre år.

⁹ Endringen som innebærer at vi bruker styrerlønn for styrerstillingen i stedet for assistentlønn med styrertillegg, øker satsene med 1 %.

Tabell 11 Satser for driftstilskudd til familiebarnehager i 2020, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Sats per heltidsplass for barn fra null til to år	Sats per heltidsplass for barn fra tre til seks år
Sone I	14,1 %	171 971	130 664
Sone Ia	14,1 %	171 971	130 664
Sone II	10,6 %	166 343	126 162
Sone III	6,4 %	159 590	120 759
Sone IV	5,1 %	157 500	119 087
Sone IVa	7,9 %	162 002	122 688
Sone V	0,0 %	149 299	112 526

Kapitaltilskudd til familiebarnehager kan settes ut fra nivået på kapitalkostnader:

13 618 kroner pr. plass

Åpne barnehager

Beregningsmetoden er tilnærmet den samme for åpne barnehager som for familiebarnehagene, men tilskuddet er ikke differensiert ut fra barnets alder. I stedet er det separate satser for barnehager med åpningstid opp til 15 timer pr. uke og barnehager med lengre åpningstid.

Tall for bemanning i private åpne barnehager er hentet fra årsmeldinger pr. 15.12.2018. Vi benytter oss av lønnsstatistikken fra Teknisk Beregnings- og Statistikkutvalg for Kommunesektoren (TBSK), på samme måte som i Tabell 9. I likhet med tilskudd for familiebarnehager, skal også satsene til åpne barnehager ta utgangspunkt i et pensjonspåslag på 6 %. Pr. nå har vi ikke tilgang på regnskapstall for husleiekostnad i 2018. Vi velger derfor å prisjustere 2017-tallene med kommunal deflator for 2018. For de åpne barnehagene beregnes ingen foreldrebetaling i de nasjonale satsene ettersom kommunale tilbud normalt er gratis.

Tabell 12 viser tall for barn og årsverk i kommunale og private åpne barnehager. Sammenlignet med tallene for 2017 (se fjorårets notat) har antall barn pr. årsverk økt i kommunale barnehager med kort åpningstid, mens det har blitt færre barn pr. årsverk i private barnehager med lang åpningstid. Likevel er det fortsatt betydelig høyere personaltetthet i kommunale åpne barnehager.

Tabell 12 Bemanning og beregnede personalkostnader i åpne barnehager, 2018.

	Åpningstid 6 – 15 timer		Åpningstid 16 timer eller mer	
	Private	Kommunale	Private	Kommunale
Antall barnehager ¹⁰	33	22	41	20
Årsverk	22.3	19.0	60.9	30.7
Barn	822	407	1523	596
Barn pr. årsverk	36.9	21.4	25.0	19.4
Beregnede personalkostnader, kroner pr. barn 2018 inkl. full arbeidsgiveravgift	13 669	23 523	19 807	26 317

Tabell 13 viser utregningen av satsene. Nasjonale tilskuddssatser beregnes til 20 584 kroner pluss arbeidsgiveravgift for plasser i åpne barnehager med åpningstid mindre enn 16 timer pr. uke og 29 514 kroner pluss arbeidsgiveravgift for plasser i åpne barnehager med åpningstid 16 timer eller mer. Arbeidsgiveravgift skal beregnes med utgangspunkt i lokal proSENTSATS og det oppgitte avgiftsgrunnlaget på henholdsvis 14 516 kroner og 21 034 kroner i barnehager med kort og lang åpningstid.

¹⁰ Åpne barnehager som er rapportert i kombinasjon med ordinære barnehager, er holdt utenfor. I tillegg er en barnehage med barn med både kort og lang oppholdstid holdt utenfor.

Tabell 13 Oversikt over beregnede kostnader i åpne barnehager i 2018 og satser for 2020 i kroner pr. plass.

Åpningstid	6 – 15 t	16 t –
Personalkostnad ekskl. arbeidsgiveravgift	13 669	19 807
Husleiekostnad	3 438	5002
Andre kostnader	2 276	2 984
<i>Sum kostnad</i>	19 383	27 793
<i>Tilskudd 2020-kroner, ekskl. arbeidsgiveravgift ^a</i>	20 584	29 514
<i>Grunnlag for arbeidsgiveravgift 2020-kroner ^a</i>	14 516	21 034

^a Prisjustert fra 2018 til 2020 med satsene 3,0 % og 3,1 %.

Tabell 14 viser driftstilskudd til åpne barnehager spesifisert for differensierte satser for arbeidsgiveravgift. For en kommune med arbeidsgiveravgift på 14,1 %, blir satsen for åpen barnehage med kort åpningstid 20 584 kroner + (14,1 % * 14 516 kroner) = 22 631 kroner. For barnehager med lang åpningstid, blir regnestykket 29 514 kroner + (14,1 % * 21 034 kroner) = 32 480 kroner. Satsene øker med henholdsvis 2,9 % og 5,6 % fra 2019 til 2020.

Tabell 14 Satser for driftstilskudd til åpne barnehager i 2020, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Sats per heltidsplass for	
		Åpningstid 6–15 timer	Åpningstid 16 timer eller mer
Sone I	14,1 %	22 631	32 480
Sone Ia	14,1 %	22 631	32 480
Sone II	10,6 %	22 123	31 743
Sone III	6,4 %	21 513	30 860
Sone IV	5,1 %	21 324	30 587
Sone IVa	7,9 %	21 731	31 175
Sone V	0,0 %	20 584	29 514

Kapitalkostnader dekkes innenfor driftstilskuddet.

Nøkkeltall til søknadsordning for barnehager med høye pensjonsutgifter (2018-tall)

Private barnehager med vesentlig høyere pensjonsutgifter enn det som dekkes av pensjonspåslaget, har etter søknad krav på å få dekket pensjonsutgiftene. Gjennomsnittlig pensjonsutgifter i tilsvarende kommunale barnehager utgjør en øvre grense for hva kommunen er forpliktet til å dekke. De nødvendige nøkkeltallene beregnet fra nasjonale satser presenteres her og skal brukes av kommuner som ikke har tilsvarende egne kommunale barnehager. Tallene er basert på 2018-regnskapene og er ikke prisjustert.

Ordinære barnehager

Tabell 15 viser tallene for ordinære barnehager. Pensjonspåslaget på 13 % beregnes å tilsvare 15 202 kroner pr. aldersjustert heltidsplass. Tallet er **inkludert** den gjennomsnittlige arbeidsgiveravgiften som ligger til grunn for nasjonal sats til ordinære barnehager, og representerer hva den private barnehagen har mottatt til dekning av pensjon gjennom den nasjonale satsen. Tallet skal derfor ikke differensieres etter lokal arbeidsgiveravgift.

Den faktiske pensjonsutgiften i kommunale barnehager beregnes til 77 566 kroner pr. årsverk. Dette representerer den øvre grensen for hva kommunen er pliktig å dekke. Tallet er beregnet **uten** arbeidsgiveravgift, som må legges til etter gjeldende sats i kommunen. Tall inkludert differensiert arbeidsgiveravgift er presentert i Tabell 17.

Tabell 15 Nøkkeltall for pensjon i ordinære barnehager, 2018

	1000 kroner	Antall plasser	Kroner pr. aldersjustert heltidsplass
Pensjonspåslag inkl. arbeidsgiveravgift	2 676 289	176 046	15 202
	1000 kroner	Antall årsverk	Kroner pr. årsverk
Faktisk pensjonsutgift	Pensjon: 3 328 392		
ekskl. arbeidsgiveravgift	Premiefond: - 322 081		
	Sum: 3 006 312	38 758	77 566

Pensjonsutgiften ekskl. arbeidsgiveravgift i kommunale barnehager tilsvarende 16,4 % av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget er da definert som artene 010-089 i kommuneregnskapet. Pensjonsutgiften er justert for bruk av premiefond.¹¹ Tallgrunnlaget for denne pensjonsutgiften vises i Tabell 16.

Tabell 16 Pensjonsprosent i kommunale barnehager

Pensjonsutgift kommunale barnehager, kroner:	3 006 312
Pensjonsgrunnlag kommunale barnehager, kroner:	18 333 530
Pensjonsprosent:	16,4 %

Tabell 17 viser pensjonstallene inkludert differensiert arbeidsgiveravgift.

Tabell 17 Pensjonspåslag og pensjonsutgifter i ordinære barnehager 2018, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Pensjonsutgift pr. heltidsstilling
Sone I	14,1 %	88 503
Sone Ia	14,1 %	88 503
Sone II	10,6 %	85 788
Sone III	6,4 %	82 530
Sone IV	5,1 %	81 522
Sone IVa	7,9 %	83 694
Sone V	0,0 %	77 566

¹¹ Bruk av premiefond i barnehagene er beregnet ved å fordele en andel av art 090 på funksjon 173 tilsvarende barnehagenes andel av kommunens totale lønnskostnader.

Familiebarnehager

Tabell 18 viser nøkkeltallene for familiebarnehager. Pensjonspåslaget på 6 % utgjør 6 589 kroner pr. plass. Beløpet er uten arbeidsgiveravgift. Faktisk pensjonsutgift er 68 643 kroner pr. årsverk. Faktisk pensjonsutgift er anslått ved å legge til grunn at pensjon utgjør 16,40 % av pensjonsgrunnlaget, jf. forrige avsnitt.

Tabell 18 Nøkkeltall for pensjon i familiebarnehager, 2018

	Pensjonsgrunnlag 1000 kr	Pensjonspåslag 1000 kr	Plasser	Pensjonspåslag pr. aldersjustert heltidsplass
Pensjonspåslag ekskl. aga	452 727	27 164	4 123	6 589

	Pensjonsgrunnlag 1000 kr	Beregnet pensjon 1000 kr (16,40 %)	Årsverk	Pensjonsutgift pr. årsverk
Faktisk pensjonsutgift ekskl. aga	452 727	74 247	1 082	68 643

Tabell 19 viser pensjonstallene inkludert differensiert arbeidsgiveravgift.

Tabell 19 Pensjonspåslag og pensjonsutgifter i familiebarnehager 2018, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Pensjonspåslag pr. aldersjustert heltidsplass	Pensjonsutgift pr. heltidsstilling
Sone I	14,1 %	7 518	78 322
Sone Ia	14,1 %	7 518	78 322
Sone II	10,6 %	7 287	75 919
Sone III	6,4 %	7 011	73 036
Sone IV	5,1 %	6 925	72 144
Sone IVa	7,9 %	7 109	74 066
Sone V	0,0 %	6 589	68 643

Åpne barnehager

Tabell 20 viser tallene for åpne barnehager. Det er separate tall for barnehager med åpningstid opp til og med 15 timer og åpningstid over 15 timer. Pensjonspåslaget på 6 % utgjør 765 kroner pr. plass i barnehager med kort åpningstid og 1109 kroner pr. plass i åpne barnehager med lang åpningstid. Beløpene er uten arbeidsgiveravgift.

Tabell 20 Nøkkeltall for pensjon i åpne barnehager, 2018

	Åpningstid	Pensjons- grunnlag 1000 kr	Pensjonspåslag 1000 kr	Plasser	Pensjonspåslag pr. plass
Pensjonspåslag ekskl. aga	6-15	10 487	629	822	765
	16 eller mer	28 155	1 689	1 523	1109

	Åpningstid	Pensjons- grunnlag 1000 kr	Beregnet pensjon 1000 kr (16,40 %)	Årsverk	Pensjonsutgift pr. årsverk
Pensjons-utgift ekskl. aga	6-15	10 487	1 720	22,3	77 228
	16 eller mer	28 155	4 617	60,9	75 808

Faktisk pensjonsutgift er 77 228 kroner pr. årsverk i barnehager med kort åpningstid og 75 808 kroner pr. årsverk i barnehager med lang åpningstid. Den beregnede pensjonsprosenten i kommunale barnehager på 16,40 % ligger til grunn for begge anslag. Forskjellen mellom barnehager med kort og lang åpningstid skyldes at det er en litt ulik sammensetning av årsverk i barnehagene med henholdsvis kort og lang åpningstid. Tabell 21 og Tabell 22 viser pensjonstillene for inkludert differensiert arbeidsgiveravgift for barnehager med henholdsvis kort og lang åpningstid.

Tabell 21 Pensjonspåslag og pensjonsutgifter i åpne barnehager med åpningstid 6–15 timer 2018, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Pensjonspåslag pr. heltidsplass	Pensjonsutgift pr. heltidsstilling
Sone I	14,1 %	873	88 118
Sone Ia	14,1 %	873	88 118
Sone II	10,6 %	847	85 415
Sone III	6,4 %	814	82 171
Sone IV	5,1 %	805	81 167
Sone IVa	7,9 %	826	83 329
Sone V	0,0 %	765	77 228

Tabell 22 Pensjonspåslag og pensjonsutgifter i åpne barnehager med åpningstid 16 timer eller mer 2018, inkludert arbeidsgiveravgift

Sone	Prosent	Pensjonspåslag pr. heltidsplass	Pensjonsutgift pr. heltidsstilling
Sone I	14,1 %	1 266	86 497
Sone Ia	14,1 %	1 266	86 497
Sone II	10,6 %	1 227	83 843
Sone III	6,4 %	1 180	80 660
Sone IV	5,1 %	1 166	79 674
Sone IVa	7,9 %	1 197	81 797
Sone V	0,0 %	1 109	75 808